

Professorat i altres professionals

Josep Miquel Lacasta

El Pacte Nacional per a l'Educació considera els docents com a agents indispensables de la millora i el canvi educatiu i valora la importància de la seva implicació. També introdueix la necessitat de tenir en compte el conjunt de professionals que intervenen en els processos educatius actuals, cada vegada més complexos. Tot i aquesta manifestació de voluntats, tot i les mesures compromeses, el professorat no s'ha fet seus encara ni la lletra ni l'esperit del pacte.

Què hi guanya el professorat amb els camins marcats en el pacte

El pacte, juntament amb els acords sindicals, ha creat ocupació i ha col·locat els treballadors del sector educatiu en el seu conjunt en millors condicions: s'han incrementat de manera important les retribucions, s'han establert nous estímuls per a l'assumpció de tasques i responsabilitats, s'ha ampliat el temps per desenvolupar les tasques no lectives del professorat de primària, s'ha impulsat la formació permanent amb recursos i noves orientacions.

Les millores proposades pel que fa als aspectes laborals són clarament positives. Ara bé, alguns dels continguts estan encara en una fase incipient i necessitaran un desenvolupament i seguiment per assolir els objectius.

S'han posat en marxa els recursos i els plans lligats a la memòria econòmica, tot i que no sempre amb suficiència. Queden encara pendents la majoria dels aspectes que afecten els canvis normatius o legislatius.

Cal recuperar la confiança del professorat

El pacte, en canvi, no ha creat complicitats suficients amb amplis sectors del professorat. Moltes de les persones que estaven a favor del pacte, com les que hi estaven en contra, han considerat que la manera precipitada i accelerada en què s'han volgut implantar els canvis no ha generat les confiança suficients.

Les mesures amb un fort impacte mediàtic han ofegat l'anàlisi sobre el conjunt dels continguts.

L'increment tan important de les plantilles docents ha provocat un problema en el mercat laboral que ha afectat el cobriment de les substitucions a l'inici de curs i ha accelerat la incorporació en massa de molt professorat novell. A més, l'aplicació de moltes de les mesures proposades, com ara l'accés a la funció pública docent, la tutorització del professorat novell o

la millora del sistema de substitucions, entre d'altres, s'està vivint en la pràctica amb dificultats davant la manca de recursos i l'acceleració dels canvis proposats.

Tot i això, CCOO considera que aquesta incorporació de nou professorat pot tenir efectes molt positius en la dinàmica dels centres, si és compensada convenientment amb la consideració i l'aprofitament de l'experiència docent.

Cal estar atents a les noves perspectives que s'obren

El desenvolupament de la LOE, especialment en la secundària, i les propostes apuntades en el pacte per implementar mesures específiques en aquesta etapa han començat el seu recorregut amb resultats desiguals: els plans d'autonomia i de millora s'han de veure complementats amb mesures de caràcter general que afavoreixin els desdoblaments de matèries, l'atenció diversificada de l'alumnat, l'acció tutorial o la coordinació docent.

La promoció professional o l'avaluació docent també són temes que adquiriran especial rellevància en els propers anys. L'actual procés d'elaboració de l'estatut docent de l'Estat i les millores introduïdes per l'Estatut de la funció pública poden establir un marc de millora on la promoció professional, el sistema retributiu i la conciliació de la vida laboral i personal seran eixos fonamentals. Caldrà avançar cap a la Llei catalana d'educació i després cap a un Estatut de la funció docent de Catalunya que millori les retribucions i les condicions laborals fomentant la qualitat i el compromís dels treballadors en la millora educativa.

Veiem amb preocupació el compliment dels acord pactats en referència a la incorporació, ampliació i major regulació laboral dels altres professionals no docents del sector, que en aquest primer any no ha passat dels aspectes quantitius.

Autonomia de centres

Teresa Casas. Federació de Moviments de renovació pedagògica

L'autonomia que hem signat al Pacte Nacional per a l'Educació

Els moviments de renovació pedagògica fa anys que defensem l'autonomia dels centres. Però l'autonomia és un concepte polisèmic, segons en quin sentit es desenvolupi i quines mesures s'apliquen es poden produir resultats educatius molt diferents. Per això cal estar a l'aguait dels matisos que van prenent el desplegament d'aquest apartat del Pacte Nacional i, perquè el condicionen, de la resta de polítiques que s'hi van acordar.

El subjecte de l'autonomia

En tots els centres sostinguts amb fons públics el subjecte ha de ser la comunitat educativa entesa en un sentit ampli, de manera que s'hi incloguin les entitats de l'entorn que participen activament en l'educació dels infants i joves. No creiem que ho hagi de ser el titular del centre o el director. En aquest sentit pren valor el Consell Escolar com a màxim òrgan de gestió del centre. La comunitat educativa és qui pensa, elabora, fa el seguiment i avalua el projecte educatiu, eix de l'acció educativa del centre i element d'identitat. Tant les famílies com el professorat que s'incorporin al centre l'han de conèixer i se l'han de fer seu.

El contingut de l'autonomia

- Disposar d'un marc organitzatiu que permeti crear les estructures de funcionament més adequades al projecte educatiu.
- Desenvolupar el currículum de manera flexible d'acord amb les necessitats de l'alumnat i del context. Partir d'unes competències clau i uns sabers fonamentals comuns, imprescindibles per viure en la societat actual i constituir una ciutadania activa. Completar-ho amb els sabers desitjables que puguin ser adquirits per cada alumne.

- Possibilitar una gestió econòmica pròpia dels recursos materials, de manera que el centre pugui elaborar el pressupost i acordar les despeses segons les seves necessitats, amb la contraprestació de la transparència i de la justificació imprescindibles en tot ens públic.
- Formar equips de treball que puguin desenvolupar projectes de manera coherent i continuada. Establir formes de direcció que puguin liderar el centre i que dinamitzin la necessària participació de tota la comunitat. El control social ha de ser constant, conegut i compartit per tota la comunitat. Els equips s'haurien d'avaluar periòdicament.

L'objectiu de l'autonomia

El sentit de l'autonomia és la millora qualitativa del sistema i la reducció, encara que sembli paradoxal, de les desigualtats. Es tracta que cada centre pugui adaptar les accions educatives a les seves particularitats. Per això fan falta acords entre l'Administració i els centres basats en la confiança. L'autonomia és una aposta per l'equitat. Aquest és el desig que ens mou. Perquè no en tenim prou amb una igualtat d'oportunitats d'entrada sinó que aspirem a una igualtat de resultats mínims de sortida del sistema escolar. Esperem que les polítiques que desplegui el Pacte ens portin per aquest camí.

BALANÇ DEL PRIMER ANY del pacte

Francesc Colomer. Secretari de polítiques educatives del Departament d'Educació

No hi ha dubte que el Pacte Nacional per a l'Educació va ser un dels punts forts més importants en política educativa de la passada legislatura. Tot i el poc temps transcorregut, un primer balanç provisional ens permet afirmar que el Pacte ha estat positiu, tant en si mateix com a expressió d'un acord entre tots els elements de la comunitat educativa, com per les mesures i els recursos que ha mobilitzat de cara a la millora de l'educació. La societat catalana, a través de les entitats signants del Pacte, ha demostrat la seva voluntat de treballar sumant esforços per ajudar a fer progressar l'educació del país.

Gairebé la totalitat de les mesures previstes han estat desplegades o es troben en procés de desplegament. Malgrat tot, la perspectiva és encara insuficient per valorar de manera adequada si els resultats seran satisfactoris en el conjunt del Pacte. Si bé la principal mesura a efectes d'opinió pública pot haver estat la implantació de la sisena hora en els centres públics d'educació primària, tanmateix l'impuls i ampliació de les Oficines Municipals d'Escolarització o l'increment dels Plans Educatius

d'Entorn, per posar dues mesures com a exemple, han merescut un suport unànime per part de la comunitat educativa. Així mateix s'han fet convocatòries per a activitats fora de l'horari i el calendari escolars, de suport a activitats de les AMPA, d'utilització dels centres públics fora de l'horari escolar, etc.

En conjunt, el Departament d'Educació ha invertit 113,8 milions d'euros durant el 2006; aquesta quantitat correspon al 92% dels compromisos econòmics adquirits en el moment de la signatura del Pacte. Mesures com els contractes programa, el suport a les activitats extraescolars, l'increment de professorat per diversos conceptes, etc., són la concreció d'una més gran assignació de recursos per a l'educació a què comprometia el Pacte.

D'altra banda, la comissió de seguiment, formada per les diferents parts signants, ha fet diverses reunions per analitzar, corregir o millorar el desenvolupament del Pacte. De manera específica, s'han constituït tres subcomissions o grups de treball per abordar temes parcials, però importants: l'aplicació de la sisena hora; el pla de millora de la qualitat dels centres; i l'estudi econòmic del cost estàndard d'escolarització. La feina de la comissió i de les subcomissions ha estat intensa i profitosa, i ha representat un element fonamental per avançar en l'aplicació dels acords.

La perspectiva de futur del Pacte és clara: d'una banda, continuar-ne la seva aplicació i desplegament assignant-hi els recursos previstos; de l'altra, fer realitat el compromís d'elaborar la Llei d'Educació de Catalunya, per a la qual ja ha iniciat la seva tasca una comissió específica. La Llei ha de ser la norma primera en matèria d'educació que en desenvolupi les competències estatutàries per a Catalunya. Ha de permetre singularitzar el nostre sistema educatiu, millorar-ne la qualitat i dotar-lo de prou estabilitat per assolir els seus objectius. En definitiva, per fer de l'educació l'eix central d'una política social avançada.

EIXOS ESSENCIALS I PERSPECTIVES en el desenvolupament del pacte

Josep Miquel Lacasta i Vicent Tirado

Per CCOO, la signatura del Pacte Nacional va significar una aposta potent i arriscada amb l'objectiu de capgirar les tendències que ens poden portar cap a un sistema dual i fragmentat. L'educació pública a la qual aspirem per al nostre país ha de ser un servei obert a tothom i on tothom pugui assolir amb garanties l'èxit educatiu necessari per viure i conèixer en aquesta societat.

Una aposta estratègica

CCOO de Catalunya havia estat reclamant des de feia uns quants anys un acord social per a l'educació, un acord que permetés estabilitat legislativa i continuïtat en les polítiques educatives amb el convenciment que un canvi com el que necessitava el nostre país requeria un ampli consens social.

A més, l'acord estratègic per la competitivitat de l'economia catalana signat pels agents socials a l'inici del Govern tripartit, per la insistència de CCOO, va posar en primer pla mesures orientades a l'àmbit educatiu com un element estratègic per afavorir la competitivitat econòmica i la formació de la ciutadania en un nou marc de progrés econòmic i social basat en l'equitat i la cohesió social.

Precisament el Pacte Nacional per a l'Educació donava continuïtat a l'impuls de l'educació com una aposta estratègica.

La melmelada és bona, però la torrada cau del revés

Probablement la falta de voluntat política i la prepotència en no voler acordar amb les forces sindicals un calendari més pausat d'implantació d'algunes mesures i la garantia de disposar a temps de tots els recursos compromesos van marcar en negatiu el naixement d'aquest acord. Malauradament, a més, en paral·lel a l'inici del desplegament del pacte, quan calia desenvolupar algunes de les mesures més complexes, esclata una important crisi en el Govern tripartit per les discrepàncies sorgides amb l'Estatut de Catalunya i es produeix un canvi en la Conselleria d'Educació que enrareix i dificulta també una aplicació serena i tranquil·la del pacte.

Comença, doncs, amb mal peu, no tant pels seus continguts (alguns encara massa desconeguts per

sectors importants de l'educació), sinó per una pressa exagerada i una conjuntura política desfavorable que condiona, entre altres coses, un inici de curs al setembre del 2006 amb moltes dificultats.

Creix la percepció entre amplis sectors professionals que algunes coses no es feien prou bé, que l'aplicació era precipitada i generava desconfiances, que algunes mesures com la sisena hora calia desenvolupar-les amb més seny, amb més recursos qualitius i amb més participació de les persones implicades en el seu desplegament.

L'habilitat negociadora i el compromís de CCOO ens permet aconseguir importants acords en paral·lel a la negociació del Pacte: la reducció de l'horari lectiu del professorat de primària, la creació d'un importantíssim volum d'ocupació per a mestres i altres professionals, millores retributives, estabilitat per al professorat interí, àmplies convocatòries d'oposicions, millores en les jubilacions i per al professorat amb més de 55 anys, estadis per al professorat de la concertada, etc. El balanç de millores laborals aconseguides per CCOO, algunes en solitari, és quantitativament impecable a escala sindical, però es veu ofegat pel debat sobre la sisena hora i per alguns problemes relacionats amb el malestar docent.

El servei públic educatiu és el repte

Per CCOO el Pacte per a l'educació tindrà èxit si aconseguim un fort impuls en el sistema públic per garantir que les escoles públiques de tot el territori siguin escoles de tothom, per qualitat i per equitat, i no un recurs assistencial per als sectors desfavorits socialment. Però també, i al mateix temps, si l'àmplia oferta d'escola concertada existent al nostre país presta un servei educatiu que atengui en condicions d'equitat i igualtat tota la població.

Un any després del Pacte Nacional

Els contractes programa proposats al pacte amb els centres privats concertats han de ser l'instrument per avançar en aquest objectiu. I, per tal que ho siguin, és imprescindible que serveixin per garantir la gratuïtat dels seus ensenyaments bàsics i contribueixin a una adequada i equilibrada escolarització de l'alumnat amb necessitats educatives de suport de la seva zona. Cal, doncs, incrementar considerablement els centres que signin contractes programa i que incrementin la matriculació del nombre d'alumnes amb necessitats educatives específiques per reduir la concentració que es produeix en altres centres de la mateixa zona. Això comporta que la signatura dels contractes programa no es limiti només a centres que ja acullen aquest tipus d'alumnes en proporcions semblants als dels voltants, com passa ara.

En aquest sentit, també trobem erroni que el Decret d'admissió i matriculació d'alumnes per al curs vinent no hagi determinat el nombre d'alumnes amb necessitats específiques que han d'assumir tant els centres públics com els privats concertats, tal com possibilita la LOE, i que no confereixi majors atribucions i poder de decisió a les oficines municipals d'escolarització i a les comissions d'escolarització en aquestes tasques. Creiem que al Departament li ha faltat audàcia a l'hora de proposar aquest nou decret.

D'altra banda, CCOO considera important que la gratuïtat de les ensenyances sigui completa. Per això és imprescindible que els serveis educatius del Departament d'Educació intervinguin i incrementin la seva activitat en els centres privats concertats i evitin el cobrament de quotes per determinats serveis. Des d'aquesta òptica, cap subvenció a aquests centres no ha de servir per efectuar contractacions precàries i cal incorporar-la com a pagament delegat.

Tot i que la nova convocatòria de contractes programa s'amplia a més centres, hem de denunciar que per a l'any 2007 han estat pressupostats 3.021.474 euros, quan en la Memòria econòmica del PNE en constaven 8.786.937.

La igualtat d'oportunitats ha de ser l'objectiu

CCOO considera que l'existència d'un horari setmanal equivalent en els centres públics i privats concertats ha de ser un element que contribueixi a la igualtat d'oportunitats educativa. Però per això és indispensable que l'ampliació d'una hora més diària

en els CEIP garanteixi el professorat i els recursos suficients per assegurar les condicions adequades de qualitat en les activitats educatives que s'hi realitzin. Aquestes condicions, en aquest primer any, no s'han complert en un bon grapat de centres. Per tant, CCOO defensa que l'ampliació d'aquesta mesura es faci quan hi hagi les garanties descrites en tots els centres de la xarxa que l'hagin d'assumir.

També per garantir la igualtat d'oportunitats en educació i satisfer les necessitats d'alumnat i famílies, el pacte inclou altres mesures: ajuts als ajuntaments i les AMPA per mantenir oberts els centres a principis del mes de setembre i finals de juny per oferir activitats educatives fora del període escolar, activitats extraescolars i serveis d'acollida matinal o increment del nombre de beques per a les persones més necessitades. CCOO, tot i que considera positivament la posada en marxa d'aquestes activitats, vol que s'asseguri un desplegament adequat de totes aquestes mesures corresponent a la importància de la despesa econòmica que representen.

CCOO vol garanties per a la comissió de seguiment

La comissió de seguiment del pacte, que ja ha començat a caminar, haurà de ser més dinàmica. El Departament ha de posar al seu abast les dades i els instruments per fer un seguiment acurat tant dels aspectes quantitius i d'aplicació pressupostària com dels que han de modificar les normes reguladores de l'educació. Sense esperar l'aprovació de la llei catalana d'educació, és necessari abordar amb urgència un grapat de temes: la formació inicial del professorat, el reglament orgànic de centres, l'impuls als programes d'autonomia de centres, els plans de millora per a la secundària, les plantilles de professionals dels centres públics i concertats i la regulació d'altres funcions professionals no docents, una planificació global i la concreció de l'atenció a la diversitat, etc.

La nostra presència en aquesta comissió és un compromís per assegurar que els objectius que ens varen portar a signar aquest pacte segueixen essent vigents i segueixen generant mesures de política educativa en la línia dels acords subscrits. No dubtarem a reclamar i a denunciar, si cal, qualsevol incompliment.